

တိုင်းရုံတို့ ရမုံအကနှင့်ယောက်တို့ဒေသ
အလှဒဿနများ

တင်ဝင်း-ကသာ (မန်းတက္ကသိုလ်)

ရနံ့သစ်မဂ္ဂဇင်း၊ ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ၊ အမှတ် ၉၈၊ နှာ ၁၇၅-၁၈၀ ထိ။

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်မှသည် သမင်လည်ပြန် လှည့်ကြည့်လိုက်သည်ရှိသော် လွန်ခဲ့သော အနှစ်(၃၀)ကျော်ကာလကို လွမ်းဆွတ်ဖွယ် ဝေဝေဝါးဝါး မြင်နေရဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုစဉ်ကာလက တစ်နေ့သောအခါသမယတွင် ကျွန်တော့်ထံသို့ ကြေးနန်းစာတစ်စောင် ရောက်ရှိလာပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်က အရှေ့ဖျားနယ်ခြားမြို့ကလေး တာချီလိတ်မှရိုက်လိုက်သော ကြေးနန်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမြို့၌ ရုံးစိုက်သော နယ်စပ်ဒေသအုပ်ချုပ်ရေးဌာန F.A. (Frontier Administration) ဗိုလ်ကြီးဘကြည်ထံမှ ဖြစ်သည်။ မကြာမီ နယ်စပ်ဒေသများဆီ ခရီးထွက်မည်ဖြစ်ရာ ကျွန်တော့်ကို လိုက်ခဲ့ရန် ခေါ်သော ကြေးနန်း ဖြစ်သည်။ လိုက်မည် မလိုက်မည် အမြန် ကြေးနန်းပြန်ရန်လည်း ပါရှိသည်။ သွယ်နှံသော အလုံးအရပ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းအေးမြသော အပြုံးကို ထာဝစဉ် ပြုံးတတ်သူ ဗိုလ်ကြီးဘကြည်သည် ကျွန်တော့်အပေါ် အလွန်ကောင်းသော သူငယ်ချင်းတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ သူသည် တာချီလိတ်မြို့၏ ပထမဆုံး လုံးခြုံရေးနှင့်အုပ်ချုပ်မှုကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်ပြီး နယ်စပ်ဒေသအုပ်ချုပ်ရေးဌာန နယ်ခြားခရိုင်ဝန်လည်း ဖြစ်သည်။ တောင်ကြီးမြို့ရှိ ရှမ်း-ကယားလုံခြုံရေးနှင့်အုပ်ချုပ်မှုကော်မတီအစည်းအဝေး လာတက်စဉ် ကျွန်တော့်အား မတွေ့တွေ့အောင် လိုက်ရှာပြီး တာချီလိတ်သို့ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ဖူးသည်။ ထိုစဉ်က ရှမ်းပြည်နယ်တစ်ပြည်လုံးသာမက ကယားပြည်နယ် ၏လုံခြုံရေးနှင့်အုပ်ချုပ်မှုကိုပါ တောင်ကြီးမှ စုကိုင်ထားသည်။ အတွင်းရေးမှူးမှာ ဗိုလ်မှူးဘမောင် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ့မင်းမျိုးမင်းနွယ်ထိပ်တင်စာရင်းဝင် ဖြစ်ပါသည်။ ဖြူဖွေးဝဖြိုးသူ ဖြစ်ပြီး အလွန်လေးစားဖွယ် စိတ်နှလုံးကောင်း ရှိသူ ဖြစ်သည်။

နယ်စပ်ဒေသအတွေ့အကြုံများ ရလိုသူ ကျွန်တော်သည် ဗိုလ်ကြီးဘကြည်အား တာချီလိတ်သို့ လာခဲ့ပါမည်ဟု ကတိပေးခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ကျွန်တော့်အသက် (၃၀)ကျော် အရွယ်သာရှိသေးပြီး ကျန်းမာရေး ကောင်းသူ၊ ကိုယ်ပိုင်အချိန် ရှိသူ၊ ခရီးသွားဝါသနာကြီးသူဖြစ်ရာ သူထံသို့ ချက်ချင်းပင် ကြေးနန်းပြန်လိုက်ပါသည်။ ထိုခရီးကို ကျွန်တော်လိုက်မည်။ အမြန်ဆုံးလာခဲ့မည်ဟူ၍ ...

ဟဲဟိုးလေဆိပ်မှ ပျံတက်လာပြီး မြရည်လွမ်းနေသော သံလွင်မြစ်ကြမ်းကြီးကို ဖြတ်သန်းကျော်လွှားခဲ့ကာ တစ် နာရီနီးပါးခန့်ကြာလျှင် ကျွန်တော် လိုက်ပါလာသည့်မြန်မာ့လေကြောင်းပိုင်ခရီးသည်နှင့်ကုန်စည်တင်ဒါကိုတာလေယာဉ် ပျံကြီးသည် ဗမာပြည်အရှေ့ဘက် အစွန်ဆုံးနယ်ခြားမြို့လေး တာချီလိတ်လေယာဉ်ကွင်းပေါ် ရောက်လာပါတော့သည်။ တစ်ပတ်မျှ ဝေဝဲပျံသန်းပြီး လူနေအိမ်နှင့်အုန်းပင်များပေါ် လျှပ်ကျော်ဖြတ်သန်းဆင်းသက်ခဲ့ရာ လေယာဉ်ဘီးများနှင့်ပြေး လမ်းတို့ တွေ့လိုက်သည်ကို ငြိမ်ကနဲ ခံစားလိုက်ရပြီး မြေပြင်ပေါ်သို့ ရောက်ရှိလာတော့သည်။ လေယာဉ်အဆိပ်တက်သဖြင့် နာရီဝက်ခန့် နားအူနေပြီး မအိမလည်ကြီးဖြစ်နေရင်း လေယာဉ်ကွင်းဘေးက ဝါးတဲလေးထဲတွင် နွမ်းနွမ်းလျှလျထိုင်၍ တာချီလိတ်မြို့ထဲသို့ သယ်ပို့ပေးမည့်ဂျစ်ကားခါးရှည်ကြီးကို အခြားခရီးသည်တစ်စုနှင့်အတူ ငေးမွှော်စောင့်စားနေရပါသည်။ လေယာဉ်ကြီးနှင့်ပါလာသော ကုန်စည်ပစ္စည်းများကို တနင့်တပိုး တင်ဆောင်ပြီးသောအခါ ဂျစ်ကားခါးရှည်ကြီးသည် ကျွန်တော်တို့ ခရီးသည်များကို နောက်တွဲထရေလာပေါ်၌ လိုက်ပါစေ၍ တာချီလိတ်မြို့ဆီသို့ တအိအိနှင့်မောင်းနှင်ခဲ့ပါသည်။ သို့နှင့် မကြာမီ တာချီလိတ်မြို့ထဲသို့ ကျွန်တော်တို့ ရောက်ရှိသွားပါတော့သည်။

တာချီလိတ်မြို့၊ ယိုးဒယားနိုင်ငံနှင့်ဝါးနှစ်ပြန်စာမျှသာ ကျယ်သော နမ့်မယ်ဆိုင်ချောင်းကျဉ်းကလေးသာခြား၍ နယ်စပ်ချင်း ထိစပ်လျက်ရှိပြီး လောနိုင်ငံနှင့်(၂၈)မိုင်ဝေးကာ မဲခေါင်မြစ်ခြားလျက်ရှိသည်။ သုံးနိုင်ငံ ကြိုက်နယ်မြေအတွင်း၌ ရှိသည်။ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက် ပေ ၁၈၃၀ အမြင့်တွင် တည်ရှိပြီး မြို့အကျယ်အဝန်းမှာ ၃.၉၄ မိုင်ရှိသည်။ ထိုစဉ်က ကွက်သစ်(၂)ရပ်ကွက် အပါအဝင် လူနေ(၈)ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအုပ်စု(၁၃)အုပ်စု၊ လူဦးရေ ၆၅၉၅၅ ရှိသည်။ (ယခု အဆများစွာ တိုးတက်များပြားပါသည်။) ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဂုံရှမ်းနှင့်လီရှမ်းတို့ အများဆုံးနေထိုင်ကြသည်။

တာချီလိတ်ချိုင့်ဝှမ်းမြေပြန့်ဒေသသည် မြေဩဇာ ကောင်းမွန်ပြီး ရေလုံလောက်စွာ ရရှိသဖြင့် လယ်မြေကေတစ်သောင်းကျော်တွင် သီးထပ် သီးညှပ် စိုက်ပျိုးလျက်ရှိရာ တစ်ဆယ့်နှစ်ရာသီ စိမ်းလန်းစိုပြေသာယာလှသည်။

၁၉၃၀ ခုနှစ်က ဖောက်လုပ်သော အရှေ့တောင်အာရှလမ်းမကြီးသည် တာချီလိတ်မြို့တွင်းကို ဖြတ်သန်းသွားသည်။ ၁၉၆၃-၆၄ ခုနှစ်က ဖောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့သည့် ပေအရှည် ၄၅၀၀ ရှိ လေယာဉ်ကွင်းမှာ ရာသီမရွေး အသုံးပြုနိုင်သဖြင့် ရန်ကုန်၊ ဟဲဟိုး၊ ကျိုင်းတုံမြို့များနှင့်လေယာဉ်ပုံမှန် ပျံသန်းမှုရှိသည်။ ကျိုင်းတုံ၊ တောင်ကြီးမြို့များနှင့်လည်း ကားလမ်းအဆက်အသွယ်မပြတ်ပေ။

နှစ်ပေါင်း(၂၅၀)ခန့်က ဂုံရှမ်းလူမျိုး ပူရှန်ဝိုင် နှင့်အပေါင်းပါ(၁၅)ဦးတို့ စတင်တည်ထောင်သော ဝမ်ကျောက်လုံ ရှေးဟောင်းနိုင်ငံကြီးတွင် တာချီလိတ်မြို့နယ် ပါဝင်ကြောင်း ဂုံသမိုင်းတွင် အဆိုရှိသည်ဟုသိရသည်။ ရှေးခေတ်ကာလမှ မျက်မှောက်ခေတ်တိုင် ပြေမှုတ်သူနှင့်အဆိုတော်တစ်ဦး ပါဝင်သော ဆောင်နံ(ခေါ်)လင်္ကာရွတ်ဆိုပွဲကို တပေါင်းလ လသာ ရက်များတွင် အစဉ်အလာရိုးရာလေ့နှင့်အညီ စည်ကားစွာ ကျင်းပလေ့ရှိသည်။

တာချီလိတ် ဟူသည်မှာ တာချီလိတ် ဟူသော ဂုံရှမ်းတို့အခေါ်အဝေါ်မှ ဆင်းသက်လာ၍ မဲဇလီပင်ရေဆိပ် သို့မဟုတ် မဲဇလီပင်ကူးတို့ဆိပ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ မြို့ရှေ့က ကပ်၍ ဖြတ်စီးလျက်ရှိသော နမ့်မယ်ဆိုင်ချောင်းကမ်းထိပ်ရှိ မဲဇလီပင်ကြီးကို အစွဲပြုအမည်တွင်လာသည်ဟုဆိုသည်။

စိမ်းမြသော ရွက်ဖားကြီးတွေ တဝေဝေနှင့်အုန်းပင်မြင့်ကြီးများ ညိုညိုဆိုင်းဆိုင်း ဝိုင်းဝိုင်းလည်လျက်ရှိရာ ခြံကျယ်ကြီးများထဲတွင် ရေနံရည်ဝနေသည့်ခြေတံရှည်သစ်သားရမ်းအိမ်ညိုကြီးများ၊ ထိုရမ်းအိမ်ညိုကြီးတို့ ရှေ့မျက်နှာစာတွင် ရေငင်သော ဝါးမောင်းတံကြီးများ တပ်ဆင်ထားသည့်ရေတွင်းအိုကြီးများ၊ ထိုရေတွင်းအိုကြီးတို့ အနီးအနားပတ်လည်တွင် စပယ်၊ သော်က၊ မြတ်လေးနှင့်ရွက်လှပန်းပင်လေးများ ဝေဝေစည်လျက် တောရွာကြီးတစ်ရွာမျှသာ ရှိခဲ့ဖူးသော တာချီလိတ်သည် ယခုမူ လွမ်းပုံပြင်ထဲက ရွာတန်းရှည်ကြီးပမာ မှန်းကြည့်စရာ ဖြစ်နေပါသည်။

တိုက်ဆိုင်ချင်သော ကျွန်တော်ရောက်ရှိပြီး မကြာမီရက်အတွင်းတွင် တာချီလိတ်မြို့လယ်၌ ဘုရားပွဲဖြစ်ပါလေသည်။ ထိုဘုရားပွဲတွင် မြင်ရခဲ့သော တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများကို ရိုးရာအဝတ်အဆင်အမျိုးမျိုးနှင့်တွေ့မြင်ရပါသည်။

ထို့အပြင် ကျွန်တော် အလွန်စိတ်ဝင်စားသော တိုင်းဂုံတို့၏ရမ်းအကကို ထိုပွဲတွင် တွေ့မြင်ကြည့်ရှုလိုက်ရခြင်းကြောင့် တာချီလိတ်သို့ ရောက်လာရကျိုးနပ်လေပြီဟု ယူဆလိုက်မိပါသည်။ တိုင်းဂုံဟူသည် ဂုံရှမ်း ဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းဂုံတို့ ကျိုင်းတုံ၌ စော်ဘွားဦးစီးသော ခေမာရဋ္ဌကလပ် ရှိပါသည်။ ထိုကလပ်တွင် ရမ်းအကကို ကျွန်တော် ပထမဆုံး မြင်တွေ့ကြည့်ရှုခဲ့ရဖူးသည်။ ကျားမယှဉ်တွဲကသော စုံတွဲအက ဖြစ်သည်။ သို့သော် လူချင်း ပူးကပ်ဖက်ပွေ့ပြီး လက်ချင်းချိတ်တွဲဆုပ်ကိုင်ကသောအမျိုး မဟုတ်။ ကဟန်တွင် လက်က အကွေးအဆန့် လှပပြီး ခြေကြွပုံတို့မှာ ညင်သာသိမ်မွေ့ပြီး ကြည့်၍ အလွန်ကောင်းသည်။ ယိုးဒယားဘက်ကမ်းက ကူးလာသော အကဟုအချို့က ဆိုသည်။ ရမ်း ဟူသည် ယိုးဒယားအသံထွက် ဖြစ်၍ ရှမ်းတွေက ရမ်းဝုံး၊ လမ်းဝုံး ဟုအသံထွက်ကြောင်း၊ လမ်း ဟူသည်မှာ တစ်ယောက်နောက် တစ်ယောက်လိုက်ခြင်းဖြစ်ပြီး ဝုံးမှာ အဝန်းအဝိုင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရကြောင်း၊ လမ်းဝုံး ဟူသည် တစ်ယောက်နောက် တစ်ယောက်နောက်လိုက်ပြီး အဝန်းအဝိုင်းပြု ကပြသော အက ဖြစ်ကြောင်း သိရပါသည်။ နောက်တစ်မျိုးမှာ ရမ်းဝုံး ဖြစ်ရာ စစ်အောင်ပွဲအက သို့မဟုတ် အောင်ပွဲရစစ်သည်တော်များ ပြန်လာချိန် ကြိုဆိုဂုဏ်ပြုကပြသော အကဟု ဆိုပါသည်။ ရမ်းယဉ်ကျေးမှုရိုးရာ အကတစ်မျိုး ဖြစ်ကြောင်းနှင့်၁၉၅၁ ခုနှစ်လောက်က ကျိုင်းတုံစော်ဘွား၏ ဖထွေး စင်ခွန်စစ် တီထွင်စီစဉ်ကပြရာမှ စတင်ခဲ့သည်ဟုသိရသည်။ ၁၉၆၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုနေ့ မန္တလေးတွင် ကျင်းပရာ ရမ်းအကကို ရှမ်းရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုအကအဖြစ် ဖော်ထုတ်ကပြတင်ဆက်သွားသည်ကို ကျွန်တော် ကြည့်ရှုဖူးလိုက်သည်။ ထို့အပြင် ၁၉၆၈ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုနေ့ပွဲအတွက် မန္တလေးတက္ကသိုလ် ရှမ်းကျောင်းသားကျောင်းသူများ ရမ်းအက လေ့ကျင့်နေကြသည်ကိုလည်း မြင်တွေ့ခဲ့ဖူးသည်။

ရမ်းအကသည် ယခုအချိန်တွင် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုသဘောထက် ကျော်လွန်ပြီး အနောက်တိုင်းအကမျိုး ထိုးထိုးထွန်းထွန်း တွန့်တွန့်လိမ်လိမ်များ ဝင်ရောက်လာလေသည်။ အလွန်ခေတ်ဆန်သွားသော ယိုးဒယားတို့က မြန်မာ့နယ်စပ်ဒေသရှိ ရိုးရာအကတစ်ခုကို ပြုပြင်ပုံပြောင်းပေးလိုက်ပုံရသည်။

ရမ်းဝုံး နှင့် လမ်းဝုံး မှာ အသံဆင်တူသော်လည်း မျိုးကွဲအက ဖြစ်ပါသည်။ လမ်းဝုံး အကကား ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအနံ့မပျယ်သေးသောအက ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်သည် တာချီလိတ်ဘုရားပွဲတွင် တွေ့ရသော ရမ်းအကများကို ကိုယ်တိုင်ဝင်ရောက် ဆင်နွဲကြည့်ခဲ့ဖူးလေရာ ဖြူဖွေးဖြိုးကြ အချိုးကျကျ လှပသော နယ်ခြားသူ ရမ်းမလေးတို့နှင့်တွဲကခဲ့ရသဖြင့် အသံတလှုပ်လှုပ် ခံစားခဲ့ရာမှ ကဗျာတစ်ပုဒ်ပင် ရေးစပ်ဖြစ်ခဲ့ပါလေသည်။

-လိုက်ခဲ့လို့ခေါ်

သံလွင်ကျော် အရှေ့ဖျား

နယ်ခြားမြို့တော်၊

-ရှေ့ဘက်ကိုမျှော်

ထိုခေါ်တွဲယိုးဒယား။

-သည်ဘက်မြေ မယ်ဆိုင်ကမ်း

ရှမ်းမြေမြင့်များ။

-လိုက်ခဲ့ပေါ့နော်

ရမုံးခေါ်ကျော်တဲ့ပွဲမှာ

မယ်နှင့်မောင်တူယှဉ်နှံ့

တွဲကလို့မော်။

-ဆိုင်းချက်ကျ ကကွက်ဖော်

ပျော်ပါကြ တစုတဝေး။

-ငွေလထိန်ထိန်သာတော့

တိမ်သလ္လာမြူတွေကင်း

စိန်ပမာ ကြယ်တွေလင်း

ညှင်းလေကအေး။

-မယ်ဆိုင်ချောင်းရေပြာပြာ

ကမ်းခြေမှာ အုန်းပင်တန်းနှင့်

နေရီရီ ရွှေရည်ဆမ်းတော့

မြူဝေ့လည် ငွေခြည်သန်း

လွမ်းဘွယ်သာယာ။

-ရမုံးနှမလေး ပျိုကညာ

တေးဆိုပါလို့ ရေလာချိုး။

-အလို...အမြင်ရဲစရာလေ့

ရင်ထဲမှာ ဗလောင်ဆူပေါ့

ငွေတောင်သူ ခြောက်ယောက်နှောင်းလေလား

အောက်မေ့ရနိုး။

ဘုရားပွဲ ပြီးသည်နှင့် ရမုံးကပွဲများလည်း သိမ်းလေတော့သည်။ ကျွန်တော်လည်း ဗိုလ်ကြီးဘကြည် ဦးဆောင်သော နယ်လှည့်ခရီးသွားအဖွဲ့တွင် အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအဖြစ် လိုက်ပါခရီးထွက်ခဲ့ပါတော့သည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့တွင် ယောက်ျားများချည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆရာဝန်တစ်ဦးနှင့်ဆေးဝန်ထမ်း(၂)ဦး၊ နယ်စပ်ဒေသအုပ်ချုပ်ရေးနယ်ပိုင်၊ မြို့ပိုင်၊ လက်ထောက်မြို့ပိုင်နှင့်ရုံးဝန်ထမ်းများ၊ နယ်စပ်ဒေသကျေးရွာများတွင် လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများကို ဈေးနှုန်းသက်သာစွာ ရောင်း

ချုပ်နှောင်မှုပေးကြမည့်ပစ္စည်းများနှင့်ပြည်သူ့ဆိုင်ခန့်ထမ်းများ၊ လားဟူလမ်းပြစကားပြန်(၆)ယောက်နှင့်တာလေကချင်(၅) တပ်ရင်းမှ လုံခြုံရေးတာဝန်ယူဖိုလ်ကြီးအောင်လှိုင်နှင့်တပ်စိတ်တစ်စိတ် ဖြစ်ပါသည်။

မိုင်(၄၀)ခြေလျင်ခရီး ဖြစ်သည်။ တစ်ရွာဝင် တစ်ရွာထွက်၊ တစ်တောင်ကျော် တစ်တောင်ဆင်းနှင့်ရောက်ရာ အရပ်တွင် ရပ်နားစခန်းချ ချက်ပြုတ်စားသောက်ကြပြီး နားနားနေနေ သွားခဲ့ကြရာ ကျွန်တော့်အတွက် ပျော်စရာလည်း ကောင်း၊ မေ့မရနိုင်စရာလည်း ဖြစ်သော ခရီးကြမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

နယ်ခြားလက်ထောက်မြို့ပိုင်ရုံးစိုက်ရာ ရွာများတွင် အနီးအပါး ကျေးရွာလူထုကို စုဝေးစေပြီး ကျန်းမာရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေး၊ စီးပွားရေးများ မေးမြန်းစစ်ဆေး၍ လိုအပ်သည်များ ဖြည့်တင်းဆောင်ရွက်ပေးသွားကြသည်။ အခါအား လျော်စွာ ဤလိုနယ်လှည့်ခရီးမျိုးထွက်သဖြင့် နယ်စပ်ဒေသတစ်လျှောက် ကျေးရွာလူထုနှင့်ကင်းကွာမနေပဲ မကြာခဏ ထိတွေ့ရ၍ သူတို့အခြေအနေကို ကိုယ်တွေ့မျက်မြင် သိရှိရပြီး လိုအပ်တာများ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ကြောင်း ဗိုလ်ကြီးဘကြည်က ပြောပြသည်။ နယ်ခြားလက်ထောက်မြို့ပိုင်ရုံးများသည် မိုင်းဖုံး(က)အုပ်စုတွင် ဝမ်တုံရွာ၌လည်းကောင်း၊ မိုင်းပါလျှိုအုပ်စုတွင် ဝမ်လင်ရွာ၌လည်းကောင်း ရှိလေသည်။

ခရီးစဉ်တစ်လျှောက်မှာ များသောအားဖြင့် လမ်းက ကြမ်းသည်။ အချို့နေရာတွင် လူတစ်ယောက်သွားသာရုံမျှပင် လမ်းမရှိ၍ လမ်းထွင်သွားကြရသည်။ မျှော်ကြည့်လေရာတိုင်းတွင် မြင့်မားသော တောင်ရိုင်းမြင့်မြင့်ကြီးများက လှိုင်းထလျက် မိုင်းပျံပျံနှင့်တဝေါဝေါ အော်မြည်စီးကျနေသော ရေတံခွန်များကို ဖြတ်သန်းကျော်လွှားရသည်မှာ အသည်းအေးဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။ ဤနေရာ ဤဒေသသည် လူသူအရောက်အပေါက် နည်းပါးဟန်ရှိသည်။ တွေ့ရသော လားဟူရွာငယ်လေးများမှာ တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ ရွာဆက်ဝေးလှချေသည်။ လမ်းတစ်လျှောက် ပေါက်လေသမျှ သစ်ပင်ကြီးများမှာ များသောအားဖြင့် ကျွန်းပင်ကြီးများ ဖြစ်ကြသည်။ တခါတရံတွင် တရုတ်တို့လူသေထည့်သော ခေါင်းလုပ်လေ့ရှိသည့်အလွန်မွှေးကြိုင်ပြီး တန်ဖိုးကြီးသော သစ်မွှေးပင်ကြီးများကိုလည်း တွေ့ခဲ့ရသည်။

ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့သည် မိုင်းကိုးရွာမှ ထွက်လာခဲ့ပြီးနောက် ဒုတိယမြောက်နေ့ ညနေတွင် ယောက် အမည်ရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့နေထိုင်ရာ နောင်တောင်းရွာကြီးသို့ ရောက်လာကြပါသည်။ နောင်တောင်းချောင်းမြစ်ဖျားခံရာ အရပ်တွင် ရွာတည်ထားသဖြင့် ချောင်းအမည်စွဲပြီး နောင်တောင်းရွာခေါ်ကြောင်း လားဟူစကားပြန်တို့ ပြောပြကြသည်။ ထိုနောင်တောင်းချောင်းကား မဲခေါင်မြစ်ထဲ စီးဝင်သွားသော မြန်မာနိုင်ငံထဲမှ ချောင်းတစ်ချောင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယောက်တို့သည် လောနိုင်ငံသားမျိုးနွယ်စုတစ်စု ဖြစ်သည်ဟု အချို့က ဆိုကြပါသည်။ သမိုင်းပါမောက္ခဒေါက်တာသန်းထွန်း၏ ခေတ်ဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်တွင် မဲခေါင်မြစ်နှင့်အနောက်ဘက်ရှိ မြန်မာ့မြေပေါ်မှ တာလီ(လေ)ကြောင်း ရွှေသွားလူမျိုးတို့ ဒေသရှိ တိုင်းရင်းသား(၈)မျိုးစာရင်း၌ ယုံလူမျိုးဟု တွေ့ဖူးသည်။ ထိုယုံတို့သာ ယောက်လူမျိုးဖြစ်လျှင် အေဒီ ၁၅ ရာစုမတိုင်မီ မြန်မာပြည်ထဲ ရောက်လာကြသော မွန်ဂိုလ်အဆက်အနွယ်များ ဖြစ်လောက်ပေသည်။ အသျှင်ဩဘာသာဘိဝံသ၏ သုတေသနအဘိဓာန်တွင် ဇမ္ဗူတံဆိပ်ကျမ်းလာ ရှမ်းမျိုးသုံးဆယ် စာရင်း၌ ယောက်လူမျိုးဟု စာရင်းထိုးပြထားသည်ကို တွေ့ဖူးပါသည်။ မည်သို့မဟုတ် ကျွန်တော်သည် ယောက်ဟု အသိနည်းနေသော လူမျိုးတစ်မျိုးကို မြန်မာ့နယ်ခြားဒေသတစ်နေရာတွင် တစ်ချိန်သောကာလက တွေ့ခဲ့ဖူးပါသည်။ စကားပြန်များမှတစ်ဆင့် သိမှတ်ခဲ့ရဖူးသော ၎င်းတို့၏ ရိုးရာဓလေ့စရိုက်များသည် ထူးဆန်းလျက်ရှိရာ လူမျိုးနှိုင်းယှဉ်ပညာရပ်(Ethnology) အတွက် လေ့လာကြည့်စရာ ဖြစ်လေမည်လားဟု ထင်မိသည်။

ယောက်လူမျိုးတို့သည် ဖြူဝင်းစိုပြေသော အသားအရည် ရှိကြသူများ ဖြစ်သည်။ ယောက်အမျိုးသားတို့၏ အဓိကလုပ်ငန်းမှာ အမဲလိုက်ခြင်း၊ တောင်ယာခုတ်၍ လယ်ယာလုပ်ကိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အမဲလိုက်ခြင်းကို အထူးကျွမ်းကျင်သည်ဟုဆိုသည်။ ၎င်းတို့ ကိုင်ဆောင်သော ဒူးလေးလက်နက်မှာ မာကြောခိုင်ခန့်သော သစ်နက်သားအနှစ်နှင့်ပြုလုပ်ထားသဖြင့် ကျား၊ တောဝက်စသော သတ္တဝါကြီးများပင် တစ်ချက်တည်းနှင့်တုန်းကန်လဲပြီး ချက်ချင်းအသက်ပျောက်နိုင်သည်ဆိုသည်။

ယောက်တို့သည် အုပ်စုအဖွဲ့အစည်းနှင့်သိုက်သိုက်ဝန်းဝန်း နေကြသူများ ဖြစ်သည်။ အိမ်တစ်ဆောင်တွင် သားချင်း အိမ်ထောင်များစွာ စုပေါင်းနေထိုင်ကြသည်။ အိမ်သား ၂၀၊ ၂၅ယောက်မက ရှိသည်။ သို့သော် ဆူညံခြင်းမရှိ၊ တိတ်တိတ်ဆိတ်ဆိတ် အေးအေးလူလူ နေထိုင်ကြသည်ဟုဆိုပါသည်။

ယောက်အမျိုးသမီးများသည် အသားအရေ အရပ်အမောင်း ကောင်းကြပြီး နှာတံပေါ်ပေါ်နှင့်မျက်လုံးမျက်ဖန်လှ ကြသူများ ဖြစ်သည်။ တင်ပါးဖုံးအင်္ကျီလက်ရှည်နက်ပြာရောင်ရင်စေ့ကို ဘောင်းဘီရှည် နက်ပြာရောင်၏အပြင်တွင် ထုတ်၍ ဝတ်ဆင်ကြသည်။ တမူထူးခြားသည်မှာ မိန်းကလေးများ ခေါင်းပေါင်း ပေါင်းလေ့ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ မဟာ

ရာဂျာဇော်ဘွားများ ခေါင်းပေါင်း ပေါင်းသကဲ့သို့ ကျောဘက်တွင် အမြိတ်ရှည်ရှည်ချ၍ လှပစွာ ပေါင်းကြသည်။ ဦးခေါင်းကို အထွတ်အမြတ်ထားလေ့ရှိသော ဓလေ့ဖြစ်ဟန်တူသည်။ မည်သို့မဟူ သန့်ရှင်းဝင်းဝါစိုပြေသော အသားအရေနှင့်သူတို့၏ ရိုးရာအဝတ်အစားတို့မှာ လိုက်ဖက်သဖြင့် ကြည့်ကောင်းလှသည်ကို တွေ့ခဲ့ရသည်။ သံလွင်မြစ် ဤမှာဘက်ရှိ လူမျိုးစုများထဲတွင် အတွေ့ရနည်းပါးသော ယောက်လူမျိုးတို့သည် ရိုးသား၍ စိတ်နှလုံးဖြူစင်ကြသူများ ဖြစ်သည်ဟုဆိုပါသည်။ ယောက်တို့အိမ်ထောင်ရေးမှာ တစ်လင်တစ်မယားစနစ် ဖြစ်ပြီး အိမ်ထောင်ဖက် ကွယ်လွန်လျှင်ပင် နောက်အိမ်ထောင်မဆက်ကြပဲ မုဆိုးဖို၊ မုဆိုးမများအဖြစ် နေထိုင်သွားသည်ဟု သိရသည်။ မိမိအိမ်ထောင်ဖက်အပေါ် တစ်ဘဝလုံး သစ္စာရှိပြုသွားကြပုံရပါသည်။

ယောက်တို့၏ နေအိမ်များမှာ တစ်ထပ်အိမ်မြင့်ရှည်မျောမျော တန်းလျားကြီးများ ဖြစ်သည်။ အိမ်ထဲတွင် မီးဖိုသုံးလေးဖိုမက ရှိသည်။ အမြဲတမ်း အေးမြသောရာသီဥတုရှိရာ တောင်ထိပ်တောင်တန်းများပေါ်တွင် ရွာတည်နေထိုင်ကြ၍ မီးဖိုကို အားကိုးကြပုံရသည်။ အိမ်ဝန်းကျင်တွင် မုန့်ညင်းစသော ဟင်းရွက်ခင်းများနှင့်ဝက်ခြံ ကြက်ခြံများ ရှိသည်။ ယောက်တို့၏ အဓိကအစားအစာမှာ ဆန်ဖြစ်သည်။ စပါးကို တောင်ကုန်းပြောင်ပြောင်တွင် စူးထိုးစိုက်သည်။ လှေခါးထစ်စိုက်ပျိုးနည်းကို သိကြဟန် မတူ။ ဝါးကို အဆစ်များ ဖောက်ပြီး ပိုက်လိုင်းသဘောဖြင့် ရေကို တစ်တောင်မှ တစ်တောင်ကူးယူလျက် အိမ်တိုင်ရွာရောက် ဆက်သွယ်အသုံးပြုကြသည်ကို တွေ့ခဲ့ရသည်။

ယောက်တို့သည် မိရိုးဖလာ အစဉ်အလာ နတ်ကိုးကွယ်ကြသူများဟုဆိုသည်။ နှစ်စဉ်တပေါင်းလ၌ ကြက်၊ ဝက်များ သတ်ပြီး နတ်ပူဇော်လေ့ရှိကြောင်း၊ ထိုပွဲကို ရွာလယ်ရှိ နတ်ကွန်းပြင်တွင် ပြုလုပ်ကြောင်း သိရသည်။ လူကြီးမိဘနှင့် ရိုးရာအစဉ်အလာကို ကိုင်းရှိုင်းထိန်းသိမ်းကြသော ယောက်လူမျိုးတို့အတွက် တပေါင်းလမှာ အထွတ်အမြတ်လ ဖြစ်သည်ဆိုပါသည်။ ယောက်တို့၏ ပွဲလမ်းသဘင်များထဲတွင် မျိုးကောက်ပွဲမှာ ထူးခြားသောပွဲ ဖြစ်သည်။ ထိုပွဲကို ထိုနှစ်တွင် အပျိုဖြစ်လာသူလေးများကသာ ကျင်းပကြသည်ဆိုပါသည်။ တိုးတိုးတိတ်တိတ် ကြိတ်ပြီး ကျင်းပကြောင်း၊ လူကြီးများ မသိကျိုးကျွံပြုကြကြောင်းနှင့် ထိုပွဲကာလအတွင်း ကိုယ်ဝန်ရလျှင် ၎င်းတို့အဆိုပြုရာ လူပျိုလေးများသည် အိမ်ထောင်ရှင်အဖြစ် ကြည်ဖြူစွာ လက်ခံကြသည် ဆိုပါသည်။ နောင်တောင်းရွာ၌ ညအိပ်ရင်း နားစဉ် မျိုးကောက်ပွဲ အကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့အား ပြောပြသူမှာ လမ်းပြစကားပြန်များအနက် အသက်အကြီးဆုံး ကျလော ဆိုသူဖြစ်ပါသည်။ သူသည် ထိုအချိန်တွင် စစ်တပ်သုံးရမ်အရက်ကို ရေချိန်ကိုက် သောက်ထားပြီးဖြစ်ရာ သူပြောသမျှ မည်မျှ မှန်မည် မမှန်မည်ကို ကျွန်တော်မသိ။ ကျွန်တော် သိသည်မှာ ယောက်တို့အကြောင်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ၊ ခိုင်ခိုင်လုံလုံ ဘာမျှမသိရသေးဟူ၍...။

တင်ဝင်း -ကသာ(မန်းတက္ကသိုလ်)

(ကွယ်လွန်သွားရှာပြီဖြစ်သော ဗိုလ်ကြီးဘကြည်သို့ အမှတ်တရ)